Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gegužės 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Oro transportas — Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 — 5 straipsnio 1 dalies c punktas — Kompensavimas ir pagalba keleiviams skrydžio atšaukimo atveju — Atleidimas nuo pareigos mokėti kompensaciją — Vežimo sutartis, sudaryta per internetu veikiantį kelionių agentą — Oro vežėjas, laiku pranešęs kelionių agentui apie skrydžio laiko pasikeitimą — Kelionių agentas, pateikęs keleiviui šią informaciją likus dešimt dienų iki skrydžio“

Byloje C-302/16

dėl *rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apygardos teismas, Nyderlandai) 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. gegužės 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Bas Jacob Adriaan Krijgsman

prieš

Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras, teisėjai J. Malenovský ir D. Šváby (pranešėjas),

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV*, atstovaujamos *advocaat* A. J. F. Gonesh,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, E. de Moustier ir M.-L. Kitamura,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

— Europos Komisijos, atstovaujamos N. Yerrell ir M. F. Wilman,

* Proceso kalba: nyderlandų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t., p. 306), 5 straipsnio 1 dalies c punkto išaiškinimo.

2 Prašymas pateiktas nagrinėjant Bas Jacob Adriaan Krijgsman ir oro vežėjos *Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV* (toliau – SLM) ginčą dėl pastarosios atsisakymo išmokėti B. J. A. Krijgsman kompensaciją už atšauktą skrydį.

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 261/2004

3 Reglamento Nr. 261/2004 1, 7 ir 12 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„1)

Bendrijos veiksmais oro transporto srityje, be kita ko, turėtų būti siekiama užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį. Be to, turėtų būti visokeriopai atsižvelgiama į vartotojų apsaugos reikalavimus apskritai.

<…>

7) Siekiant užtikrinti veiksmingą šio reglamento taikymą, juo nustatytos prievolės turėtų tekti skrydį vykdančiam arba ketinančiam vykdyti oro vežėjui, nesvarbu, ar jis yra orlaivio savininkas, ar nuomoja lėktuvą be įgulos ir atsargų arba su įgula ir atsargomis, ar kuriuo nors kitu pagrindu.

<…>

12) Nemalonumai ir nepatogumai, kuriuos sukelia keleiviams skrydžių atšaukimas, taip pat turėtų būti sumažinti. Tai turėtų būti pasiekiama skatinant vežėjus pranešti keleiviams apie skrydžių atšaukimą iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko, be to, pasisiūlyti tinkamai nukreipti juos kitu maršrutu, kad keleiviai galėtų kitaip suplanuoti kelionę. Oro vežėjai, kurie to nepadaro, turėtų išmokėti keleiviams kompensacijas, išskyrus atvejus, kai skrydžiai atšaukiami dėl ypatingų aplinkybių, kurių nebūtų buvę galima išvengti net ir imantis visų pagrįstų priemonių.“

4 Šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente:

<…>

b) „skrydį vykdantis oro vežėjas“ – tai oro vežėjas, vykdantis arba ketinantis vykdyti skrydį pagal sutartį su keleiviu arba kito su keleiviu sutartį sudariusio juridinio arba fizinio asmens vardu;

<…>“

5 Minėto reglamento 3 straipsnio 5 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas bet kuriam skrydį vykdančiam oro vežėjui, teikiančiam transporto paslaugas keleiviams, kuriems taikoma 1 ir 2 dalis. Kai skrydį vykdantis oro vežėjas, nesudaręs sutarties su keleiviu, vykdo prievoles pagal šį reglamentą, laikoma, kad jis tai daro asmens, sudariusio sutartį su tuo keleiviu, vardu.“

6 To paties reglamento 5 straipsnio 1 ir 4 dalys suformuluotos taip:

„1. „Atšaukus skrydį:

<…>

c) atitinkami keleiviai turi teisę į kompensaciją, kurią skrydį vykdantis oro vežėjas išmoka pagal 7 straipsnį, nebent:
   i) jiems buvo pranešta apie atšaukimą mažiausiai prieš dvi savaites iki tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko;

<…>

4. Dėl klausimų, susijusių su tuo, ar keleiviui buvo pranešta apie skrydžio atšaukimą ir kada tai buvo padaryta, įrodinėjimo pareiga tenka skrydį vykdančiam oro vežėjui.“

7 Reglamento Nr. 261/2004 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, keleiviai gauna tokio dydžio kompensaciją:

a) 250 eurų visų 1 500 kilometrų ar mažesnio atstumo skrydžių atveju;

b) 400 eurų visų didesnio kaip 1 500 kilometrų atstumo Bendrijos vidaus skrydžių ir visų kitų 1 500–3 500 kilometrų atstumo skrydžių atveju;

c) 600 eurų visų skrydžių, kuriems netaikomas a arba b punktas, atveju.

<…>“

8 Šio reglamento 13 straipsnyje nustatyta:

„Tais atvejais, kai skrydį vykdantis oro vežėjas išmoka kompensaciją arba įvykdo kitas jam pagal šį reglamentą tenkančias prievoles, jokia šio reglamento nuostata negali būti aiškinama kaip apribojanti jo teises pagal taikytiną teisę reikalauti kompensacijos iš bet kurio asmens, įskaitant trečiąsias šalis. Pirmiausia šis reglamentas jokiu būdu neriboja skrydį vykdančio oro vežėjo teisės reikalauti, kad turizmo kelionių organizatorius arba kitas asmuo, su kuriuo skrydį vykdantis oro vežėjas yra sudaręs sutartį, grąžintų sumokėtą sumą. Analogiškai, jokia šio reglamento nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti turizmo kelionių organizatoriaus ar trečiosios šalies, išskyrus keleivį, su kuria skrydį vykdantis oro vežėjas yra sudaręs sutartį, teisę reikalauti, kad skrydį vykdantis oro vežėjas pagal atitinkamus taikytinus įstatymus grąžintų sumokėtą sumą arba išmokėtų kompensaciją.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 Per interneto svetainę www.gate1.nl (toliau – svetainė *Gate1*), B. J. A. Krijgsman užsisakė skrydį iš Amsterdamo *Schiphol* (Nyderlandai) į Paramaribą (Surinamas) ir atgal; skrydį vykdė SLM. Pakilimas skrendant pirmyn buvo numatytas 2014 m. lapkričio 14 d. 15 val. 15 min.

10 2014 m. spalio 9 d. SLM pranešė svetainei *Gate1* apie skrydžio atšaukimą.

11 2014 m. lapkričio 4 d. B. J. A. Krijgsman gavo iš svetainės *Gate1* elektroninį laišką, kuriame nurodyta, kad nuo tol jo skrydis pirmyn numatytas 2014 m. lapkričio 15 d. 15 val. 15 min.

12 2014 m. gruodžio 20 d. B. J. A. Krijgsman pareikalavo iš SLM sumokėti kompensaciją; 2015 m. kovo 5 d. jo prašymas buvo atmestas, motyvuojant tuo, kad apie išvykimo datos pasikeitimą svetainei *Gate1* buvo pranešta dar 2014 m. spalio 9 d.

13 2015 m. birželio 12 d. *Gate1* pranešė B. J. A. Krijgsman, kad neprisiima jokios atsakomybės už jo prašomą atlyginti žalą, iš esmės motyvuodama pirmiausia tuo, kad jos įgaliojimai apsiriboja keleivių ir oro vežėjų sutarčių sudarymu, tada, kad dėl šios priežasties ji nėra atsakinga už oro vežėjo atliktus tvarkaraščio pakeitimus ir, galiausiai, kad tokiu atveju už keleivių informavimą atsakingas oro vežėjas, kuriam kartu su rezervacija pateikiamas keleivio elektroninio pašto adresas.

14 2015 m. birželio 12 d. B. J. A. Krijgsman elektroniniu paštu dar kartą kreipėsi į SLM ir pareikalavo sumokėti 600 eurų kompensaciją pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 7 straipsnio 1 dalies c punktą. 2015 m. rugsėjo 3 d. šis prašymas buvo atmestas.

15 Tada B. J. A. Krijgsman *rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apygardos teismas, Nyderlandai) pareiškė ieškinį; šiuo ieškiniu jis prašė nedelsiant vykdytinu sprendimu priteisti iš SLM minėtą sumą.

16 SLM prieštarauja šiam prašymui. Pirmiausia ji nurodo, kad B. J. A. Krijgsman yra sudaręs kelionės sutartį su kelionių agentu. Toliau ji nurodo, kad visiems jos bilietais prekiaujantiems kelionių agentams, įskaitant svetainę *Gate1*, buvo pranešta, kad 2014 m. lapkričio 14 d. skrydis atšaukiamas. Galiausiai ji pažymi, kad paprastai su skrydžiais susijusius pranešimus oro vežėjai siunčia kelionių agentams, keleivių vardu sudariusiems sutartį dėl kelionės ir vežimo, o šie privalo informaciją pateikti keleiviams. Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į informaciją, kurią SLM pateikė svetainei *Gate1* 2014 m. spalio 9 d., B. J. A. Krijgsman turi būti laikomas informuotu apie jo skrydžio atšaukimą daugiau kaip prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko.

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Reglamente Nr. 261/2004 konkrečiai nenurodyta, kaip oro vežėjas turi informuoti keleivius skrydžio atšaukimo atveju, kai vežimo sutartis sudaryta per kelionių agentą ar per interneto svetainę.

18 Tokiomis aplinkybėmis *rechtbank Noord-Nederland* (Šiaurės Nyderlandų apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Kokie reikalavimai (procedūriniai ir materialiniai) turi būti tenkinami vykdant Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punkte numatytą pareigą pranešti, kai vežimo sutartis sudaryta per kelionių agentą arba rezervacija atlikta per interneto svetainę?“

Dėl prejudicinio klausimo

19 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje, t. y. keleivis, įsigijęs per internetu veikiantį kelionių agentą SLM vykdomo skrydžio bilietą, reikalauja, kad šis oro vežėjas sumokėtų Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punkte ir 7 straipsnyje numatytą kompensaciją, motyvuodamas tuo, jog jam nebuvo pranešta apie šio skrydžio atšaukimą mažiausiai prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko.

20 Tačiau iš to sprendimo aišku, kad daugiau kaip prieš dvi savaites iki atitinkamo skrydžio pradžios minėtas oro vežėjas internetu veikiančiam kelionių agentui pranešė apie aptariamo skrydžio atšaukimą, bet šis agentas ieškovui pagrindinėje byloje pranešė apie tai tik prieš dešimt dienų iki numatyto išvykimo laiko. Šiuo klausimu minėtame sprendime nėra duomenų, kad ieškovas ginčytų tokio informavimo tvarką ir jo veiksmingumą.

21 Taigi savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punktą ir 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad skrydį vykdantis oro vežėjas privalo sumokėti šiose nuostatose numatytą kompensaciją tuo atveju, kai skrydis atšauktas, bet keleiviui apie tai nebuvo pranešta mažiausiai prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko, taip pat ir tada, kai šis vežėjas mažiausiai prieš dvi savaites iki to laiko buvo pranešęs apie šį atšaukimą kelionių agentui, per kurį su atitinkamu keleiviu buvo sudaryta vežimo sutartis, bet agentas jo laiku neinformavo.

22 Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, kad atšaukus skrydį atitinkami keleiviai turi teisę į kompensaciją, kurią skrydį vykdantis oro vežėjas išmoka pagal 7 straipsnį, nebent jiems buvo pranešta apie atšaukimą mažiausiai prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko.

23 Pagal Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 4 dalį skrydį vykdantis oro vežėjas privalo įrodyti, kad jis pranešė keleiviams apie atitinkamo skrydžio atšaukimą ir kada tai padarė.

24 Pagal suformuotą jurisdikciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr. 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Hemming ir kt.*, C-316/15, EU:C:2016:879, 27 punktą ir jame nurodytą teismo jurisprudenciją).

25 Nagrinėjamu atveju, kaip pažymėjo savo rašytinėse pastabose Prancūzijos, Austrijos, Lenkijos vyriausybės ir Europos Komisija, iš aiškios šių nuostatų formuluotės matyti, kad tais atvejais, kai skrydį vykdantis oro vežėjas negali įrodyti, jog atitinkamam keleiviui buvo pranešta apie jo skrydžio atšaukimą daugiau kaip prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko, jis privalo sumokėti šiose nuostatose numatytą kompensaciją.

26 Priešingai, nei teigia SLM, toks aiškinimas taikytinas ne tik tada, kai vežimo sutartis buvo tiesiogiai sudaryta tarp atitinkamo keleivio ir oro vežėjo, bet ir tada, kai sutartis buvo sudaryta per trečiąjį asmenį, pavyzdžiui, kaip šioje byloje, internetu veikiančią kelionių agentūrą.

27 Iš tiesų, kaip matyti iš Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnio 5 dalies ir jo 7 ir 12 konstatuojamųjų dalių, tik skrydį vykdantis oro vežėjas, faktiškai vykdantis ar ketinantis vykdyti skrydį, privalo sumokėti keleiviams kompensaciją už tai, kad nebuvo įvykdyti šiame reglamente numatyti įsipareigojimai, be kita ko, jo 5 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta pareiga pranešti.

28 Tik toks aiškinimas atitinka Reglamento Nr. 261/2004 1 konstatuojamojoje dalyje numatytą tikslą užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį ir garantuoja, kad keleivis, kurio skrydis, prieš jį atšaukiant, buvo užsakytas per trečiąjį asmenį, galėtų nustatyti asmenį, privalantį jam sumokėti šio reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkte ir 7 straipsnyje numatytą kompensaciją.

29 Be to, reikia pažymėti, kad, kaip numatyta šio reglamento 13 straipsnyje, pagal Reglamentą Nr. 261/2004 įvykdytos pareigos neapriboja skrydį vykdančio oro vežėjo teisės pagal taikytiną nacionalinę teisę reikalauti kompensacijos iš bet kurio asmens, įskaitant trečiąsias šalis, atsakingo už tai, kad šis vežėjas neįvykdė savo įsipareigojimų (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *van der Lans*, C-257/14, EU:C:2015:618, 46 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

30 Konkrečiai kalbant, tame straipsnyje nurodyta, kad Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 jokiu būdu neapriboja skrydį vykdančio oro vežėjo teisės reikalauti, kad turizmo kelionių organizatorius arba kitas asmuo, su kuriuo skrydį vykdantis oro vežėjas yra sudaręs sutartį, grąžintų sumokėtą sumą.

31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punktas ir 7 straipsnis aiškintini taip, kad skrydį vykdantis oro vežėjas privalo sumokėti šiose nuostatose numatytą kompensaciją tuo atveju, kai skrydis atšauktas, o keleiviui apie tai nebuvo pranešta mažiausiai prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko, taip pat ir tada, kai šis vežėjas mažiausiai prieš dvi savaites iki to laiko buvo pranešęs apie atšaukimą kelionių agentui, per kurį su atitinkamu keleiviu buvo sudaryta vežimo sutartis, bet agentas jo laiku neinformavo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, 5 straipsnio 1 dalies c punktą ir 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad skrydį vykdantis oro vežėjas privalo sumokėti šiose nuostatose numatytą kompensaciją tuo atveju, kai skrydis atšauktas, o keleiviui apie tai nebuvo pranešta mažiausiai prieš dvi savaites iki numatyto išvykimo laiko, taip pat ir tada, kai šis vežėjas mažiausiai prieš dvi savaites iki to laiko buvo pranešęs apie atšaukimą kelionių agentui, per kurį su atitinkamu keleiviu buvo sudaryta vežimo sutartis, bet agentas jo laiku neinformavo.

Parašai.